

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

Fund von zwei Grabsteinen in Olomouc /Bez. Olomouc/. Unter den barocken Chorstühlen in der Probstkirche des Hl. Maurice in Olomouc hat man im Jahre 1974 im Niveau der Fliesen zwei Grabsteine gefunden. Der komplette, jedoch ziemlich abgetretene Grabstein mit lateinischem Text, der aus alttestamentarischen Zitaten zusammengestellt ist, hat den Text sowie das Adelswappen beschädigt. Er ist nur durch das Jahr 1702 datiert, im Text ist weder der Name noch der Todestag angeführt. Aus dem historischen Kontext gehen folgende Schlussfolgerungen hervor: Der Stein bedeckte das Grab des Pfarrers der St. Maurice Kirche, des Weihbischofes Dr. Ferdinand Schröfl von Schröffenheim, der ursprünglich in dem Prämonstratenser Kloster Hradisko bei Olomouc bestattet war. Nach der Auflösung des Klosters bei der Adaptation der Kirche für Zwecke des Militärkrankenhauses wurde der Stein im Jahre 1802 in die Aussenkapelle beim südlichen Eingang der St. Maurice Kirche übertragen. Nach der Assanierung der Südseite der Kirche in den Jahren 1884-1885 legte man ihn unter die Chorstühlen auf der Nordseite des Presbyteriums und er geriet in Vergessenheit. Sein Text blieb in den Abschriften der Sammlung Cerroni und im Inventar des Probstes Sztařay erhalten. Von dem zweiten Stein fand man zwei Bruchstücke mit einem ziemlich unkompletten Text, wonach er zu dem Grab eines gewissen Georg gehörte, der am 11. Juli eines näher nicht bekannten Jahres verstarb.

NOVÝ NÁLEZ NÁHROBNÍ DESKY VE FARNÍM KOSTELE V UNIČOVĚ

/ okr. Olomouc /

Pavel J. M i c h n a, OSSPPOP, Olomouc

/ Tab. 70 /

V souvislosti s ověřováním stavu základového zdiva farního kostela v Uničově byla dne 14.9.1974 otevřena i hrobka pod kůrem. Jednalo se o čtvercovou místnost vyzděnou a zaklenutou cihlami. Zařízení vzniklo patrně při přestavbě chrámu vyvolané požárem roku 1643. Vstup do krypty je situován vpravo od hlavního vchodu a je zakryt hladkou pískovcovou obdélnou deskou se čtyřmi otvory s železnými zvedáky. Do krypty se sestupuje po schodech úzkým průvlekiem.

Po vyzvednutí krycí desky a bližším ohledání jejího rubu jsme zjistili, že se jedná o renesanční náhrobek reliéfně zdobený a druhotně použitý jako záklop. Reliéfní strana byla patrně v souvislosti s novou funkcí zběžně otesána, takže z původní plastické výzdoby zůstaly jen fragmenty. Střed zdobí erbovní štít svíse půlený; v heraldicky pravé části je písmeno "Z" /nebo "N"/, v levé pak květina s lístky. Na štítu spočívá rytířská přilba s klenotem tří květín shodujících se s obrazem na štítu. Prostor okolo erbu vyplňují bohatě zřasená přikryvadla. V dolní třetině náhrobu je oválná kartuše, obklopená rozvilinami, mírně vypuklá, s pozůstatky nápisu latinkou, z něhož se dochovala jen některá písmena. Reliéfní plocha nevykazuje - mimo úmyslného otesání - stopy přirozeného opotřebování a zvětrání. Materiálem je žlutý jemnozrný pískovec.

Ein neuer Fund einer Grabplatte in der Pfarrkirche in Uničov /Bez. Olomouc/. Gelegentlich der Öffnung einer Gruft unter der Westempore der Pfarrkirche in Uničov wurde auch eine Deckplatte aus gelbem, feinkörnigem Sandstein untersucht. Man stellte fest, dass es sich um eine reliefverzierte Renaissancegrabplatte handelt, die sekundär als Deckplatte benützt wurde. Die Reliefseite /nun Hinterseite/ hat man vermutlich im Zusammenhang mit der neuen Funktion nur oberflächlich gemeißelt. Die Mitte der Platte ziert ein Wappenschild, das senkrecht geteilt ist; in der heraldisch linken Hälfte ist eine Blume, in der rechten der Buchstabe "Z" oder "N". Der Ritterhelm auf dem Schild hatte als Kleinod ähnliche drei Blumen. In dem unteren Drittel ist eine ovale Kartusche mit einer stark gestörten Inschrift in Lateinbuchstaben. Die Platte ist weder abgenützt noch verwittert.

ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ AKCE V OLOMOUCI

/ okr. Olomouc /

Pavel J. M i c h n a, OSSPPOP, Olomouc

Křížkovského ulice č. 2.

Při stavebních úpravách v budově Okresního archívu /sklep západního traktu/ byla prolomena základová zeď /mocná 90 cm/ a intaktním terénem ražena propojovací chodba do vedlejšího sklepního traktu /pata chodby cca 350 cm pod úroveň dvora/. Průkop vedl středověkými kulturními vrstvami s keramikou 12. a 13. století a po cca 120 cm dospěl ke kamenné nelicované zdi, budované z lámaných kusů břidlice a droby. Jednalo se o rub zděného válcovitého korpusu studny /světlý Ø 160 cm/ s ústím uzavřeným břidlicovými deskami. Celková hloubka studny nyní obnáší 15,80 m; 7,80 m je hloubeno v kulturních vrstvách, 8 m je

tesáno ve skále. Sloupec vody sahá dodnes do výšky 5,50 m. Zdivo je zevnitř lícované a směrem vzhůru od hladiny se mírně rozevírá / průměr měřen ve výšce vodní hladiny /.

Patrně se jedná o středověkou studnu, sloužící potřebám obyvatel přilehlého objektu. Zanikla v souvislosti s vybudováním městského vodovodu v 18. století.

Slovenská ulice č. 14.

Při snižování úrovně dvora Lidové školy umění-Žerotín bylo postupně nalézáno velké množství keramických zlomků, většinou oboustranně polévaných, majoliky, zakuřovaného zboží, amorfní kus železného kování, drobné kousky zvířecích kostí se stopami po řezání a sekání /i opálené/ a dva fragmenty iridizujícího skla. Pozoruhodným objevem jsou dva větší zlomky tvarovaných gotických cihel, zlomek ostění a páskovcový, polychromií zdobený klenební svorník s erbovním štítem pozdněgotického tvaru.

Předchozí keramický soubor patří 16., převážně však 17. a 18. století. Gotické články patrně pocházejí ze zbořené křížové chodby ambitu tohoto bývalého kláštera při městských hradbách. Nálezy byly učiněny v býv. rajském dvoře. Podle písemných pramenů byl klášterní kostel vysvěcen roku 1464.

Archäologische Bergungsaktionen in Olomouc /Bez. Olomouc / Křížovského Gasse Nr. 2. Bei Bauherrichtungen des Bezirksarchives in dem ehemaligen Domherrenhaus fand man im Keller einen erhaltenen mittelalterlichen Brunnen, mit Bruchstein gemauert. Die Gesamttiefe beträgt 15,80m, 7,80m in den Kulturschichten mit Keramik aus dem 12. und 13. Jahrhundert eingetieft, 8m im Felsen gemeißelt. Das Wasser ist 5,50m erhalten.

Slovenská Gasse Nr. 14. Im Paradieshof des ehemaligen Klosters /Klosterkirche im Jahre 1464 eingeweiht/ - heute Volkskunstschule - entdeckte man Keramikbruchstücke aus dem 16. - 18. Jahrhundert, gotische profilierte Ziegel und einen spätgotischen Sandsteinbolzen mit Wappen und Polychromie.

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY V OPAVĚ V ROCE 1974

/ okr. Opava /

Jaroslav Král, AÚ ČSAV Brno

Opavská expozitura AÚ ČSAV Brno sleduje průběh výkopů při inženýrských sítích v areálu města Opavy /1/. Vzhledem k mimořádně mírné zimě v lednu 1974 pokračovaly práce v zahradě bývalého minoritského kláštera. Průkop hluboký 180 cm prořízl v hloubce 120 cm původní povrch z období historických počátků města Opavy. Odlišoval se v profilu tmavším zabarvením a obsahoval ojedinělé střepy datovatelné do počátku 13. století. Celý areál byl později změněn městskými fortifikačními stavbami, které rozrušily patrně rozsáhlé pohřebiště popelnicových polí. Ve zbytcích neporušeného původního terénu jsme zachránili 12 žárových hrobů a část přesněji nedatovatelného železářského objektu. S uvedenými žárovými pohřby souvisí nahodilý objev dvou stejných žárových hrobů nalezených ve třicátých letech na dvoře poštovního úřadu na Třídě Vítězného února / dč. Panská ulice/ /2/.

Původní zahrada a okolní terén v této části Opavy sloužil jako skládka materiálu jednak z odpadu hrnčířské výroby, jednak nepotřebných předmětů z domácností, např. kachlů z doslouživších kamen, kostí z užitkových domácích zvířat i celých skládek psích kostí z překvapivě velkého množství jedinců nejružnějších velikostí. V roce 1972 zde zjistila V. Šikulová při hloubení jámy na vápno rozsáhlou pec /3/.

Poslední terénní úprava zde probíhala při rušení městského opevnovacího systému na počátku 19. století, kdy silné vrstvy hrnčířských zmetků a stavebního rumu byly převrstveny kulturní zeminou. Z nepřeborného množství středověkého keramického materiálu byly vybrány typické formy hrnčířských výrobků od 17. až do 19. století.

P o z n á m k y

- 1 Král Jaroslav, Středověké nálezy v Opavě 1973, PV v tisku.
- 2 Dle sdělení V. Šikulové. Uloženo v pravěké odd. Sl. musea.
- 3 Šikulová V., Záchrané akce v areálu středověké Opavy, PV 1972, Brno 1973, 91.

Archäologische Funde in Opava im Jahre 1974. Im Jänner 1974 wurden im ehemaligen Garten des Minoritenklosters in Opava durch einen 180cm tiefen Graben Kulturschichten bis in das sterile Liegende durchschnitten. In den kleinen Teilen der ungestörten ursprünglichen Oberfläche aus den Anfängen der historischen Stadt Opava wurden 12 Brandgräber der Urnenfelderkultur und ein näher nicht datierbares Eisenverhüttungsobjekt geborgen. Das Brandgräberfeld war vermutlich umfangreich, wovon die Funde aus den dreissiger Jahren auf dem Hofe des Postamtes zeugen würden. Im Schlesienschen Museum sind von hier zwei Brandgräber aufbewahrt. Aus der Unmenge an Abfall, mit dem die Gräber der Fortifikation planiert wurden, waren typische Formen von Töpferezeugnissen aus dem 17. bis in das 19. Jahrhundert ausgesucht worden.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klína, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné